

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] intemperantia sit vitium puerile? 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

Ad primum ergo dicendum, quod Daniel illa ab-
 stinentia a delectabilibus utebatur, non quasi propter
 se abhorrens delectationes, ut secundum se malas:
 sed propter aliquem finem laudabilem, ut scilicet
 idoneum se ad altitudinem contemplationis redde-
 ret, abstinendo scilicet a corporalibus delectationi-
 bus. Unde & statim ibi subditur de reuelatione
 facta.

Ad secundum dicendum, quod quia ratione homo
 uti non potest sine sensitiuis potentijs, quae indigent
 organo corporali, ut in primo * habitum est; ne-
 cesse est quod homo sustentet corpus, ad hoc quod
 ratione utatur. Sustentatio autem corporis fit per ope-
 rationes delectabiles. Unde non potest esse bonum ra-
 tionis in homine, si abstineat ab omnibus delectatio-
 nibus. Secundum tamen quod homo in exequendo
 actum rationis, plus vel minus indiget corporali vir-
 tute: secundum hoc plus vel minus necesse habet de-
 lectabilibus corporalibus uti. Et ideo homines qui
 hoc officium assumpserunt, ut contemplationi vacent,
 & bonum spirituale quasi quadam spiritali propa-
 gatione in alios transmittant, a multis delectabilibus
 laudabiliter abstinent: a quibus illi quibus ex officio
 competit operibus corporalibus & generationi car-
 nali vacare, laudabiliter non abstinent.

Ad tertium dicendum, quod delectatio fugienda
 est ad vitandum peccatum, non totaliter, sed ut ultra
 non queratur, quam necessitas requirat.

ARTIC. II.

Utrum intemperantia sit puerile peccatum?

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod intem-
 perantia non sit puerile peccatum: quia super il-
 lud Matth. 18. Nisi conuersi fueritis, & efficiamini si-
 cut paruuli, &c. dicit * Hieron. quod paruulus non
 perseverat in iracundia, laesus non meminit, videns
 pulchram mulierem non delectatur. Quod contraria-
 tur intemperantiae. Ergo intemperantia non est pue-
 rile peccatum.

q. 85. a. 3

692
 3. eth. lec.
 ult. co. 3.
 Matt. 18
 super il-
 lud, Quis
 cumq; hu-
 miliaue-
 rit se si-
 cut, &c.
 80. 9a

¶ 2 Præ-

¶ 2 Præterea, Pueri non habent nisi concupiscentias connaturales. Sed circa connaturales concupiscentias parum aliqui peccant per intemperantiam, ut Philosophus dicit in 3. * Ethic. Ergo intemperantia non est peccatum puerile.

¶ 3 Præterea, Pueri sunt fouendi & nutriendi. Sed concupiscentia & delectatio circa quæ est intemperantia, est semper diminuenda & excirpanda: secundum illud ad Colof. 3. Mortificate membra vestra super terram, quæ sunt concupiscentia, &c. Ergo intemperantia non est puerile peccatum.

l. 3. c. ult. in mc. 1. 9 SED contra est, quod * Philosophus dicit in tertio Ethicor. quod nomen intemperantiæ referimus ad puerilia peccata.

RESPONDEO dicendum, quod aliquid dicitur esse puerile dupliciter. Vno modo, quia conuenit pueris. Et sic * Philosophus non intendit dicere quod peccatum intemperantiæ sit puerile. Alio modo, secundum quandam similitudinem. Et hoc modo peccata intemperantiæ, puerilia dicuntur. Peccatum enim intemperantiæ est peccatum superflue concupiscentiæ, quæ assimilatur puero quo ad tria. Primo quidem, quantum ad id quod uterque appetit: sicut enim puer ita & concupiscentia appetit aliquid turpe. Cuius ratio est: quia pulchrum in rebus humanis attenditur, prout aliquid est ordinatum secundum rationem. Vnde * Tullius dicit in 1. de Offic. quod pulchrum est

quod consentaneum est hominis excellentiæ in eo, in quo natura eius à reliquis animantibus differt. Puer autem non attendit ad ordinem rationis. Et similiter concupiscentia non audit rationem, ut dicitur in 7. Ethic. Secundo conueniunt quantum ad euentum. Puer enim si suæ voluntati dimittatur, crescit in propria voluntate. Vnde Eccles. 30. dicitur, Equus indomitus euadit durus, & filius remissus euadit præceps. Ita etiam & concupiscentia, si ei satisfiat, maius robur accipit. Vnde Aug. dicit in 7. Confes. Dum seruitur libidini, facta est consuetudo: & dum consuetudini non resistitur,

tur, facta est necessitas. Tercio, quantum ad remedium quod vtrique præbetur. Puer enim emendatur per hoc quod coercetur. Vnde dicitur Proverb. 23. Noli subtrahere à puero disciplinam. Tu virga percutes eum, & animam eius de inferno liberabis. Et similiter dum concupiscentiæ resistitur, reducitur ad debiti honestatis modum. Et hoc est quod Aug. * dicit in sexto Musica, quod mente in spiritualia suspensa, atque ibi fixa & manente, consuetudinis, scilicet carnalis concupiscentiæ, impetus frangitur, & paulatim repressus extinguitur. Maior enim erat cum sequeremur, non tamen omnino nullus, sed certè minor cum refranamus. Et ideo * Philosoph. dicit in 3. Ethic. quod quemadmodum puerum oportet secundum præceptum pedagogi viuere, sic & concupiscibile conformare rationi.

*l. 6. musica
ca. 11a
cit. p. 1a*

*l. 3. e. ult.
in fi. t. 5.*

Ad primum ergo dicendum, quod ratio illa procedit secundum illum modum, quo puerile dicitur id quod in pueris inuenitur. Sic autem non dicitur peccatum intemperantiæ puerile, sed secundum similitudinem, vt * dictum est.

in co. ar.

Ad secundum dicendum, quod concupiscentia aliqua potest dici naturalis dupliciter. Vno modo secundum genus suum. Et sic temperantia & intemperantia sunt circa concupiscentias naturales: sunt enim circa concupiscentias ciborum & venereorum, quæ ordinantur ad conseruationem naturæ. Alio modo potest dici concupiscentia naturalis quantum ad speciem eius quod natura ad sui conseruationem requirit. Et sic non multum contingit peccare circa naturales concupiscentias. Natura enim non requirit nisi id per quod subuenitur necessitati naturæ in cuius desiderio non contingit esse peccatum, nisi solum secundum quantitatis excessum. Et secundum hoc solum peccatur circa naturalem concupiscentiam, vt * Philosophus dicit in 3. Ethicorum. Alia verò circa quæ plurimum peccatur, sunt quædam concupiscentiæ incitamenta, quæ hominum curiositas adiuuat: si-

*l. 3. ca. 11a
10. 5.*

cur

cut curiosè præparati cibi, & mulieres ornatae. Et quamvis ista non multum requirant pueri, nihilominus tamen intemperantia dicitur puerile peccatum, in co. ar. ratione iam dicta.

Ad tertium dicendum, quòd id quod ad naturam pertinet, in pueris est augmentandum & fouendum. Quod autem pertinet ad defectum rationis in eis, non est fouendum, sed emendandum, vt * dictum est. in co. ar.

ARTIC. III.

Vtrum timiditas sit maius vitium quàm intemperantia?

693
2 ethi. le.
2. sor. 1.
¶ 2.

9. prac. a.
8. adiun-
cto simul
ar. 2. hu-
ius q.
l. 7. c. 7. a
me. 2. 5.

lib. 2. c. 3.
ad fi. 5.

l. 3. c. 12.
in pri. 5

AD tertium sic proceditur. Videtur, quòd timiditas sit maius vitium, quàm intemperantia. Ex hoc enim aliquod vitium vituperatur, quòd opponitur bono virtutis. Sed timiditas opponitur fortitudini; quod est nobilior virtus quàm temperantia, cui opponitur intemperantia, vt ex * supradictis patet. Ergo timiditas est maius vitium, quàm intemperantia.

¶ 2 Præterea, Quanto aliquis deficit in eo quod difficilius vincitur, tanto minus vituperatur. Vnde * Philosophus dicit in septimo Ethicor. quòd si quis à fortibus & superexcellentibus delectationibus vincitur, vel tristitijs, non est admirabile, sed condonabile. Sed difficilius videtur vincere delectationes, quàm alias passiones. Vnde in 2. * Ethic. dicitur, quòd difficilius est contra voluptatem pugnare, quàm contra iram, quæ videtur esse fortior quàm timor. Ergo intemperantia, quæ vincitur à delectatione, minus peccatum est, quàm timiditas, quæ vincitur à timore.

¶ 3 Præterea, De ratione peccati est, quòd sit voluntarium. Sed timiditas est magis voluntaria quàm intemperantia. Nullus enim concupiscit intemperantiam esse: aliqui tamen concupiscunt fugere pericula mortis: quod pertinet ad timiditatem. Ergo timiditas est peccatum grauius quàm intemperantia.

Sed contra est, quod Philosophus dicit in tertio Ethicorum * quòd intemperantia magis assimilatur voluntari.